

Педагогикалык кеңеш
тарабынан кабыл алынган
Буйрук № 19
«29» 08 2022 ж

У.А. Фактыгулова
2022 ж

К.Абдыразаков атындагы жалпы билим берүүчү мектеби-мекемесинин ички тартибинин эрежелери боюнча жөнүндө ЖОБОСУ

1. Жалпы жоболор
  - 1.1. Окуучулар үчүн бул ички эрежелер Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" мыйзамына жана мектептин Уставына ылайык иштелип чыккан
  - 1.2. Бул эрежелер К.Абдыразаков атындагы жалпы билим берүүчү мектеби-мекемесинин процессин уюштуруу режимин, укуктарын жана окуучулардын милдеттерин, стимулдарды жана тартиптик жаза чараларын колдонууга чыгарылган.
  - 1.3. Эрежелер окуу мезгилинде окуучулардын жүрүм-турумунун негизги нормаларын жана эрежелерин аныктайт.
  - 1.4. Мектептеги тартип окуучулардын жана мугалимдердин адамдык кадыр-баркын урматтоонун негизинде сакталат, окуучуларга карата физикалык жана же психикалык зомбулукка жол бербейт.
  - 1.5. Бул эрежелер мектептин бардык окуучуларын жана алардын ата-энелери үчүн милдетүү (мыйзамдуу өкүлдөр) окуучулардын жалпы билим алышын камсыз кылуу.
  - 1.6. Ушул эрежелердин тексти мектептин стенддерине илинген.
2. Окуу процессинин режими
  - 2.1. Мектеп кварталдарда окуу процесин уюштурууда колдонот, мектептин директорунун буйругу менен бекитилет
  - 2.2. Сабактар 1-сентябрда 8.00 дө II нөөмөт 13.20 да башталат
  - 2.3. Окуу сабактарынын жүгүртмөсү "Санитардык —эпидемиологиялык эрежелердин түзүмүнө жана эрежелердин " талаптарына ылайык түзүлгөн.
  - 2.4. 1-11-класстар үчүн беш күндүк окуу жумасы белгиленет.
  - 2.5. 1-класстын окуучулары үчүн -40 мүнөт
  - 2.6. Сабактар ортосундагы тынуугунун узактыгы : 5-мүнөт,3-сабактан кийин -10 мүнөт.
  - 2.7. Окуучулар 7 саат 50 мүнөттөн кечикпей мектепке келиши керек .Сабакка кечигип калуу бул уруксат.
  - 2.11.1 -4-класстын окуучулары үчүн тамак мектептин директору тарабынан ар бир академиялык мезгилге бекитилген графикке ылайык жүргүзүлөт.
3. Окуучулардын укуктары жана милдеттери.

Окуучунун укуктары жана милдеттери.Билим берүү жөнүндө мыйзамдарда каралган жана ушул эрежелер боюнча мектепке окууга кабыл алынган адам үчүн пайда болгон күндөн тартып пайда болот. Адамды окууга кабыл алуу жөнүндө административдик актыда көрсөтүлгөн.

- 3.1. Окуучулар төмөнкүгө укуктуу:
- 3.1.1 Окуу жана тандоонун каалаган этабында жалпы билим берүү уюмуна кабыл алынат билим берүү формалары;
- 3.1.2 Жалпыга милдеттүү жана акысыз башталгыч жалпы билим берүү.
Ошондой эле мамлекеттик билим берүү стандарттарынын деңгээлинде акысыз орто жалпы билим берүү.
- 3.1.3. Кошумча билим берүү кызматтарын, анын ичинде акы төлөнүүчү кызматтарды алуу;
- 3.1.4. Жалпы билим берүү уюмунун китепканасын, маданий, спорттук жана өндүрүштүк жайларын пайдалануу;
- 3.1.5. Бекер тамак-аш жана медициналык жардам алуу, жол жүрүүнү кыскартуу Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жана жергиликтүү бийлик органдары тарабынан белгиленген тартипте жүргүнчү ташуучу унаалар менен;
- 3.1.6. Жалпы билим берүүчү уюмду өзү аныктаган формадагы башкарууга катышуу уставы;
- 3.1.7. Балдар уюмунун ишин уюштуруу жана ага катышуу;
- 3.1.8. Адамдын кадыр-баркын жана абийир жана маалымат эркиндигин урматтоо, өзүнүн көз карашын жана ынамын эркин билдирүү;
- 3.1.9. Мамлекеттик стандарттагы билим жөнүндө документтерди өз убагында алуу негизги жалпы жана орто жалпы билим берүүнү аяктаган.
- 3.2. Окуучулар милдеттүү;
- 3.2.1. Жалпы билим берүү уюмунун уставын сактоо жана аткарууга.
- 3.2.2. Мамлекеттик 323 билим берүү стандарттарынын талаптарынын деңгээлинде жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүү;
- 3.2.4. Аймакта жашаган кыргыздардын жана башка элдердин каада-салттарын урматтоо. Кыргыз республикасынын, башка окуучуларга жана жалпы билим берүү уюмунун кызматкерлеринин ар-намысы жана кадыр-баркы;
- 3.2.5. Жалпы билим берүү уюмунун ички тартипти, анын ичинде мектеп кийимдерин сактоо боюнча талаптарын аткарууга;
- 3.2.6. Жалпы билим берүү уюмунун мүлкүнө аяр мамиле кылуу.
- 3.2.7. Кошумча укуктар Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары жана жалпы билим берүү уюмунун уставы менен аныктала алат окуучулардын көптүгү.
- 3.2.8. Тартип жана билим берүү уюму билим берүү процессинин бардык катышуучулары тарабынан адамдын кадыр-баркын урматтоонун негизинде колдоого алынат. Окуучуларга карата физикалык жана психикалык зомбулуктун методдорун колдонууга жол берилбейт. Жалпы билим берүү уюму окуучуларды жалпы билим берүү программаларында каралбаган жумушка тартууга тыюу салынат жана Базистик окуу планы, аларсыз ата-энелердин макулдугу жана (мыйзамдуу өкүлдөр).
- 3.3. Окуучуларга төмөнкүлөргө тыюу салынат;
- 3.3.1. Курал-жарактарды, алкогольдук ичимдиктерди, тамеки заттарын, уулу жана баңги заттарды алып келүү, өткөрүп берүү, колдонуу билим берүү процессинин дени сак катышуучуларына зыян келтирүүчү жана (же) билим берүү процессинин моралдык жактан бузуучу объектилер жана заттар;
- 3.3.2. Алып келиши мүмкүн болгон нерселерди жана заттарды алып келүү, өткөрүп берүү, колдонуу жарылуулар, өрт жана уулануу;
- 3.3.3. Шалаакы жана чагымчыл көрүнүшкө ээ болуу;
- 3.3.4. Башка окуучуларга, мектептин кызматкерлерине жана башкаларга физикалык күч колдонуу;
- 3.5. Жалпы жүрүм-турум эрежелери.
- 3.5.2. Кечиккен окуучуларды кызматчы администратор же мугалим карайт, кечигип калганы жөнүндө күндөлүккө такалып калуу. Кечиккен окуучулар сабактарга мугалимдин уруксааты менен киргизилет.

- 3.5.3. Окуучулар сабак башталардан 10 мүнөт мурун класстарга чыгып, алдыда боло турган бардык окуу куралдарын (китептер, дептерлер, күндөлүк, калем) даярдашат.
- 3.5.4. Окуучулар кабинетте өз орундарын окуучулардын психофизикалык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен түзүлгөн класс жетекчиси же предметтик мугалим белгилеген планга ылайык алышат.
- 3.5.5. Окуучулар сабактын графигине ылайык предметтер боюнча үй тапшырмаларын даярдап мектепке келишет.
- 3.5.6. Окуучулар мектеп формасында келишет.
- 3.5.7. Окуучулар мектептин имаратында сырт кийимчен болууга жол берилбейт.
- 3.5.8. Мектептин окуучулары улууларды урматташат, кичүүлөргө кам көрүшөт жана бири-бирин сыйлашат.
- 3.5.9. Окуучулар мектептин мүлкүнө кам көрүшөт, өзүнүн жана башка адамдардын мүлкүнө кылдаттык менен мамиле кылышат, анын келтирилген зыян үчүн материалдык жоопкерчилик тартышат. Окуучуларга дубалдарга жана эмеректерге жазууга тыюу салынат; -туура эмес колдонуу, класстардын эмеректерин бузуу, башкача айтканда, мектептин мүлкүнө зыян келтириши мүмкүн болгон таракеттерди жасоо.
- 3.5.10. Окуучулар мектепте өзүн тартиптүү алып жүрөт, мыйзамсыз аракеттерге барышпайт. Мыйзамсыз аракеттерге төмөнкүлөр кирет:
- Кол салуу, токмоктоо, сабоо
  - Коруктуу, шантаж.
  - Моралдык рэкетилик : адепсиз лакап аттарды колдонуу. Дене-бой кемчилигин баса белгилеп, улутуна жана социалдык өзгөчөлүктөрүнө жараша басмырлоо.
  - Уят сөздөр
  - Опузалоо, урдоо
  - билип туруп жалган маалымат таратуу.
- 3.5.11. Куралды, жардыргыч заттарды тез күйүүчү заттарды, алкогольдук ичимдиктерди тамеки буюмдарын, иширенкени, жардыргычтарды, бычактап жана кескен нерселерди мектепке жана анын аймагына кандайдыр бир максатта алып келүүгө же кандайдыр бир жол менен колдонууга тыюу салынат. Ошондой эле газ куралдар, (анын ичинде газ, пневматикалык же жасалма) оюн карталары, баңги заттар, баш айландыруучу заттар, ошондой эле уулуу заттар жана алкогольдук ичимдиктер жана башкалардын өмүрүнө жана ден-соолугуна коркунучтуу иш - аракеттерди болтурбоо. Жана мында аракеттерди таратууга тыюу салынат.
- 3.5.12. Мектепке тиешеси жок басма материалдарды алып келүүгө жана таратууга тыюу салынат.
- 3.5.13. Баалуу буюмдарды алып келүүгө мүмкүн эмес анын коопсуздугун окуучу өз алдынча камсыздай албайт, Мисалы: акча каражаты.
- 3.6.14. Тыюу салынат:
- Окуу мезгилинде мектептин коридорунда болууга
  - Мугалимдин уруксаатсыз класстардын ачкычын алып ачууга жана класска бекинип алууга
  - Уруксаатсыз терезени ачууга .
- 3.5.16. Сабактар бүткөнгө чейин окуучулар өз ыктыяры менен мектептен чыга алышпайт. Эгерде окуучу өзүн ыңгайсыз сезсе же үй-бүлөлү шартка байланыштуу милдеттүү сабактар аяктаганга чейин үйүнө кетиши керек болсо, анда окуучу класс жетекчисинен же алардын ордуна келген адамдан уруксат алыш керек. Уруксат күндөлүккө, ата-энесинин колунун жанына жазылат (мыйзамдуу өкүлдөрү).
- 3.5.17. Сабактар себепсиз болуп калса же жалпы мектептик иш-чаралар пландаштырылбаса, анда окуучу класс жетекчисине медициналык күбөлүгүн же ата- энесинин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) себептери жөнүндө түшүндүрмө катын көрсөтүшү керек.
- 3.5.18. Сабактын жоктугунун жүйөлүү себептери:
1. Жеке ооруу (маалым кат берилет);

2. Дарыгерге кайрылуу (маалым кат берилет);
3. Үй-бүлөдөгү жеке катышууну талап кылган өзгөчө кырдаалдар (ата-энелердин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) билдирүүсү менен ырасталган. Сабакты жүйөлүү себепсиз өткөрүп жиберүү, кечигип калуу мыйзам бузуу деп эсептелет.
4. Класста өзүн алып жүрүү эрежелери:
  - 4.1. Мугалим класска киргенде, окуучулар мугалим менен туруп учурашып жана мугалимдин уруксааты менен отурушат.
  - 4.2. Сабак учурунда класска кирген баардык чоң кишилер менен туруп учурашат. Сабактан тышкары сүйлөшүүлөр, оюндар жана башка маселелер. Шашылыш убакытты окуучулар окуу максатында эле колдонулушу керек.
  - 4.3. Эгерде окуучу мугалимге суроо бергиси келсе же мугалимдин суроосуна жооп бергиси келсе, ал колун көтөрөт.
  - 4.4. Сабак учурунда мугалимдин уруксатысыз класстан чыгууга тыюу салынат. Эгер өтө зарыл болсо окуучу колун көтөрүп, мугалимден уруксат сурашы керек.
  - 4.5. Сабактын аягында балл алган окуучу күндөлүктү мугалимге кол коюуга тапшырат. Мектептин окуучулары күндөлүктү жүргүзүүдө андагы жазылган эрежелерди эске алышат. Окуучулар журналды тыкан жүргүзүп турушу керек. Күндөлүк текшерүү үчүн класс жетекчисине берилет жана ата-энелерге кол коюуга берилет. Күндөлүккө график бир жума алдыга жазылат.
  - 4.6. Класска мугалим же башка чоң адамдар киргенде окуучулар ордунан туруп учурашышат.
  - 4.7. Окуучуларга тыюу салынат:
    - 4.7.1. Домофондордун жазуусу жана сабак учурунда радио жана видео жабдыктарын, уюлдук телефондорду, оюнчуктарды, электрондук оюндарды ойноого.
    - 4.7.2. Мектептин компьютерлерине компьютердик оюндарды (программаларды) алып келип орнотуу.
    - 4.7.3. Мектеп администрациясынын уруксатысыз Интернеттен пайдалануу.
  - 4.8. Сабакка кечигип калган учурда, окуучу кабинеттин эшигин каккылап, кирип саламдашып, кечигип калганы үчүн кечирим сурап, урусат сурап отуруу керек.
5. Тыныгуу учурунда сабактарга чейин жана андан кийин жүрүм-турум эрежелери:
  - 5.1. Окуучулар тыныгуу үчүн тыныгуу убактысын колдонуу керек
  - 5.2. Тыныгуу учурунда окуучу төмөнкүлөргө милдетүү:
    - 5.2.1. Жумуш ордунузду таза жана тыкан кылып, класстан чыгып кетүүгө.
    - 5.2.2. Мугалимдин жана Мектептин жамаатынын өтүнүчүн аткарууга
    - 5.2.3. Тыныгуу учурунда сабакка чейин жана андан кийин окуучу класска болушу керек. Мугалимсиз класстарга, спорт залга, актовый залдарга кирүүгө болбойт.
  - 5.3. Тыныгуу учурунда окуучуларга төмөнкүлөргө тыюу салынат:
    - 5.3.1. Терезе эшиктеринин жанындагы тепкичтер жана ачык терезелердин жанында туруу.
    - 5.3.3. Тепкичтин тосмолоруна отуруп, тепкич менен жылып түшүү
    - 5.3.4. Өрт өчүргүчтөрдүн тетиктерине жана электр панелдерин ачуу, электр зымдарына жана лампаларга тийүү
    - 5.3.5. Эшик кулпуларын бүлдүрүү, иштешин бузуу.
    - 5.3.6. Уят сөздөрдү жана жаңсоолорду колдонуу, ызы-чуу кылбоо
    - 5.3.7. Бири-бирин түртүп, физикалык күчтү колдонууга жана ар кандай буюмдарды ыргытууга
    - 5.3.8. Жашоого жана ден-соолук үчүн кооптуу оюндарды ойноого
    - 5.3.9. Мектептин аймагында тамеки тартуу.
    - 5.3.10. Баңги заттарды колдонуу, алкогольдук ичимдиктерди ичүү
- 6.5. Дежур класстар үчүн жүрүм-турум эрежелери:
  - 6.5.1. Сабак нөөмөттү баштоого 30 мүнөт калганда баштайт жана 7-11-класстын окуучулары аткарат.

6.5.2. Нөөмөттө турган класс мектептин санитардык абалына жана тартипке жооп берет, тартып бузуучуларга мектептин уставында жана эрежелеринде каралган чараларды колдонот. Эгерде эреже бузуучу аныкталбаса, тартып бузууларды четтетүүчү чаралары колдонот.

6.5.3. Күн сайын сабактар бүткөндөн кийин кезетчилер мектептин өзүнө бекитилген жерлерин ирээтке келтирип, класс жетекчисине же кезетчи администраторго өткөрүп беришет.

7. Спорт залдын чечинүүчү бөлмөлөрүндөгү жүрүм-турум эрежелери.

7.1. Окуучу дене-тарбия сабагынан мурун жана андан кийин гана спорттун чечинүүчү бөлмөлөрүндө мугалимдин уруксаты жана анын көзөмөлү астында болушат.

7.2. Сабак учурунда кийинүү бөлмөлөрүндө болууга тыюу салынат.

7.3. Окуучулар кийим жана бут кийим портфолиосуи шкафтарга кылдаттык менен жайгаштырышат.

7.4. Чечүүчү бөлмөлөр ачык менен бекитилет.

7.6. Сабак бүткөндөн кийин окуучулар тез эле кийимин алмаштырып, чечинүүчү бөлмөдөн чыгып кетишет. Кийим алмаштыруу жайларды башка максаттарда пайдалануу тыюу салынат, анткени алар зона жогорулаган коркунуч.

7.7. Заттар жоголгон же бузулган учурда окуучу токтоосуз бул жөнүндө мугалимге маалымдайт дене- тарбия же кезет администраторуна Дене-тарбиядан бошотулган окуучулар залда болушу шарт.

7.8. Окуучуларга дене-тарбия сабагынан спорттун формасында гана катышууга уруксат берилет жана спорттук бут кийим .

7.9. Тийиштүү формасы жок окуучулар спорт залда болушат, бирок аларды сабакка киргизишпейт жана ушул себептен сабак өтпөй калуу деп эсептелет.

7.10. Окуучулар спорт залга мугалимдин уруксатысыз киришпейт.

Дене-тарбиядан бошотулган окуучулар залда болушу шарт.

8. Ашканадагы жүрүм-турум эрежелери:

8.1. Окуучулар ашканада тыныгуу учурунда жана белгиленген убакытта гана болушат.

8.2. Ашканын ичинде чуркаганга, секиргенге, түрткөнгө ,түкүргөнгө, ашкана буюмдарын ыргытканга, кезекти бузганга тыюу салынат.

8.3. Тамактангандан кийин идиш-аякты чогултуп берүү

8.4. Тамак-аш столдорго кабыл алынат. Туруп тамактанууга жана ашканадан тамак алып чыгууга тыюу салынат.

8.5. Окуучулар гигиена жана санитария стандарттарын сакташат.

8.5.1. Тамактануу алдында колду самындап жуу жана кургатуу керек

8.5.2. Башкалар менен бир табактан жебеш жана ичпеш керек

8.5.3. Бир идишти башкалар менен кошо колдонууга болбойт

8.5.4. Тамак атайы идиш -аяктарга салынат жана тамакты үстөлдүн үстүнө койгонго болбойт.

8.5.5. Үстөлдүн үстүнө кир идишти калтырбаңыз.

8.5.6. Ашканага сырткы кийимчен кирүүгө болбойт.

8.6. Окуучулар окуу бөлмөлөрүн, окуу китептерин, дептерлерин жана башка окуу куралдарын ашканадагы столдун үстүнө коюуга болбойт.

8.7. Ичүү режимин камсыз кылуу үчүн бөлүштүрүүдө таза ичуу суу болот.

8.8. Класс жетекчиси жана нөөмөттөгү мугалим ашканадагы тартипке көзөмөл болушат.

Чондордун мыйзамдарына жана мектеп эрежелерине каршы келбеген талаптар

8.9. Окуучулар тамактануу учурунда жогорку маданиятын сакташат:

8.9.1. Ашкана шаймандары жаракат алуудан сактануу менен колдонулат.

8.9.2. Тамак учурунда сүйлөбөө жана жакшылап чайноо зарыл.

8.9.3. Ысык жана суюк тамактарды кабыл алууда жана керектөөдө этият болуу.

9. Класстан жана класстан тышкаркы иш-чаралардагы жүрүм-турум:

9.1. Иш чараларды өткөрүүдөн мурун окуучулар техникалык көрсөтмөлөрдөн өтүшү керек.

Окуучулар мектептен чыгып кетсе, уюштуруу учурунда эмгекти коргоо боюнча окуучуларга нускама берүү журналына жазылат.